

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія і методологія науки»

Рівень вищої освіти – доктор філософії
Освітньо-наукова програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність «D1 Облік і оподаткування»
Галузь знань «D Бізнес, адміністрування та право»

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань «D Бізнес, адміністрування та право», спеціальності «D1 Облік і оподаткування» за освітньо-науковою програмою «Облік і оподаткування».

Розробник:

Дойчик Максим Вікторович, Доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та релігієзнавства

Погоджено

Гарант освітньо-наукової програми

_____ Василюк Марія Михайлівна

Схвалено на засіданні кафедри обліку і оподаткування

протокол 1 від 27 серпня 2026

Завідувач кафедри

_____ Максимів Юлія Василівна

Схвалено на засіданні науково-методичної ради Економічний факультет

протокол 1 від 28 серпня 2026

Голова науково-методичної ради

_____ Криховецька Зоряна Миколаївна

Затверджено

Директор / декан

_____ Тарас Гнатюк

31 серпня 2026 року

1. Загальна інформація	
Назва навчальної дисципліни	Філософія і методологія науки
ПІБ	Дойчик Максим Вікторович
Контактний телефон викладача	0955702451
E-mail викладача	maksym.doichyk@cnu.edu.ua
Форма здобуття освіти	денна/заочна
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Обсяг навчальної дисципліни	денна — 3 кред. ECTS, 90 годин; заочна — 3 кред. ECTS, 90 годин
Курс (рік навчання)	1
Семестр	денна — 1; заочна — 1
Форма підсумкового контролю	екзамен
Мова навчання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1313
Графік консультацій	Консультації проводяться щопонеділка з 13.00 до 15.00 в ауд. 503 (г.к.). Онлайн консультації можуть бути організовані за бажанням студентів з використанням Viber (+380955702451).
2. Передумови навчальної дисципліни	
Історія філософії та теоретична філософія	
3. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальна дисципліна «Філософія і методологія науки» передбачає розгляд основних філософсько-світоглядних проблем і тенденцій розвитку науки, критичне осмислення подій та явищ наукового життя, використання філософської рефлексії для формування власної світоглядної позиції, системного наукового світогляду та загального культурного світогляду. «Філософія і методологія науки» читається аспірантам першого курсу усіх спеціальностей університету і покликана допомогти зрозуміти значення функцій, методологічних можливостей науки, зрозуміти роль науки як культурного феномену та соціального інституту, роль наукових революцій у соціокультурному процесі. Важливою є орієнтація на формування у здобувачів наукового ступеня «доктора філософії» культури наукового мислення, розуміння основних напрямків розвитку філософії науки як галузі філософського знання, вивчення основних тенденцій розвитку сучасної науки, основ академічної культури, етичної складової наукової діяльності вченого-дослідника тощо. Їхнє знання та розуміння породжує вміння окреслювати дослідницьке поле, методологію власного наукового дослідження, а також давати фахову оцінку явищам і подіям наукового життя, соціокультурному процесу. Вагоме місце також займає формування комунікативних навичок і творчих здібностей, важливих для обґрунтування гіпотез і ефективного позиціонування власних наукових здобутків.	
4. Мета навчальної дисципліни	
пояснити аспірантам місце і роль філософії у контексті формування наукового знання, розкрити особливості наукового пізнання та можливостей застосування у ньому філософської методології, ознайомити з найбільш значущими світоглядними ідеями на всіх етапах цивілізаційного розвитку, які визначали характер розвитку науки.	

5. Програмні компетентності та результати навчання
Інтегральна компетентність
Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування із застосуванням методології наукової та педагогічної діяльності, зокрема здійснюючи наукове дослідження, що характеризується науковою новизною, теоретичним та/або практичним значенням.
Загальні компетентності
ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері обліку та оподаткування на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
Фахові (спеціальні) компетентності
СК01. Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в обліку, аналізі, аудиті та оподаткуванні та дотичних до них міждисциплінарних напрямках. СК02. Здатність виявляти, формулювати та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень. СК03. Здатність вирішувати комплексні завдання функціонування системи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування для критичного оцінювання результатів досліджень з урахуванням соціальних, етичних, правових та економічних проблем. СК04. Здатність проводити емпіричні дослідження для встановлення тенденцій розвитку об'єктів дослідження у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування. СК05. Здатність здійснювати апробацію результатів наукових досліджень, висновків і практичних рекомендацій з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та сприяти їх впровадженню у науковій та практичній сферах.
Програмні результати навчання
ПРН 1. Мати концептуальні та методологічні знання з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування і суміжних галузей, а також навички необхідні для проведення наукових і прикладних досліджень, здійснення інновацій на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку. ПРН 4. Застосовувати загальні принципи та методи економічних і соціальних наук, а також сучасні методи досліджень для провадження досліджень у сфері обліку та оподаткування та у викладацькій діяльності. ПРН 5. Формулювати та перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень (опитувань, спостережень тощо) і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані з питань регулювання обліку, аналізу, аудиту та оподаткування. ПРН 6. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування і суміжних галузей використовуючи сучасні наукові інструменти та дотримуючись норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми. ПРН 9. Ідентифікувати наукові та практичні проблеми, здійснювати апробацію результатів наукових досліджень, висновків і практичних рекомендацій з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та сприяти їх впровадженню в науковій та практичній сферах. ПРН 10. Глибоко розуміти загальні принципи та методи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері обліку і оподаткування та у викладацькій діяльності. ПРН 11. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми обліку та оподаткування з урахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.

6. Організація навчання										
Вид заняття	Загальна кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
лекції	20					20				
практичні заняття / семінарські заняття	10					10				
лабораторні заняття										
самостійна робота	60					60				
Тема	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	лекції	практ./сем.	лаб.	самост. робота	разом	лекції	практ./сем.	лаб.	самост. робота	разом
Філософія і методологія науки: основне коло проблем	4	2	0	12	18	4	2	0	12	18
Основні етапи розвитку науки.	6	4	0	20	30	6	4	0	20	30
Гносеологія та проблеми наукового пошуку.	6	2	0	16	24	6	2	0	16	24
Наука як рушійна сила сучасного прогресу. Етика науки	4	2	0	12	18	4	2	0	12	18
Разом	20	10		60	90	20	10		60	90
Поточний контроль										
Тема заняття	Форми та методи оцінювання					ПРН		Рівень		
Філософія і методологія науки: основне коло проблем	Методи організації і здійснення навчальної діяльності: словесні (лекції, дискусії, диспути, бесіди, семінари), наочні (написання на дошці, презентації, тематичний відео-контент), практичні (індивідуальні завдання), методи дистанційного навчання (університетська платформа дистанційного навчання, відео конференції, робота в месенджерах тощо).					ПРН 1, ПРН 5, ПРН 9, ПРН 11		A–F (100–1)		

Основні етапи розвитку науки	Методи організації і здійснення навчальної діяльності: словесні (лекції, дискусії, диспути, бесіди, семінари), наочні (написання на дошці, презентації, тематичний відео-контент), практичні (індивідуальні завдання), методи дистанційного навчання (університетська платформа дистанційного навчання, відео конференції, робота в месенджерах тощо).	ПРН 1, ПРН 4, ПРН 11	A–F (100–1)
Гносеологія та проблеми наукового пошуку	Методи організації і здійснення навчальної діяльності: словесні (лекції, дискусії, диспути, бесіди, семінари), наочні (написання на дошці, презентації, тематичний відео-контент), практичні (індивідуальні завдання), методи дистанційного навчання (університетська платформа дистанційного навчання, відео конференції, робота в месенджерах тощо).	ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 10	A–F (100–1)
Наука як рушійна сила сучасного прогресу. Етика науки.	Методи організації і здійснення навчальної діяльності: словесні (лекції, дискусії, диспути, бесіди, семінари), наочні (написання на дошці, презентації, тематичний відео-контент), практичні (індивідуальні завдання), методи дистанційного навчання (університетська платформа дистанційного навчання, відео конференції, робота в месенджерах тощо).	ПРН 5, ПРН 6, ПРН 10	A–F (100–1)
Самостійна робота			
Тематика самостійних робіт	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень

Опрацювання тем курсу за допомогою університетської системи дистанційного навчання d-learn в межах підготовки до семінарських занять.	Серед форм та методів самостійної роботи можна виокремити аудиторну самостійну роботу (участь у наукових дискусіях, диспутах, бесідах, проходження експрес-тестування) та позааудиторну самостійну роботу (опрацювання навчально-методичних матеріалів в університетській системі дистанційного навчання d-learn в межах підготовки до аудиторних занять; підготовка мультимедійних презентацій до виступів; аналітичне опрацювання статей з метою пошуку відповідей на конкретні методологічні питання; виконання індивідуально-дослідного завдання).	ПРН 1, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 11	A–F (100–1)
Індивідуальні завдання			
Тематика індивідуальних завдань	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень

Окремою формою індивідуальної науково-дослідної роботи аспіранта з курсу «Філософія і методологія науки» є розробка наукової складової дисертаційної роботи, методологічне обґрунтування вибору теми дисертації з обраної спеціальності та обговорення такого проєкту на семінарському занятті.	Базовим при виконанні індивідуального науково-дослідного завдання є проєктний метод. У проєкті має бути відображено авторське бачення актуальності, новизни, стану розробки вказаної проблеми, визначення об'єкта, предмета, мети і основних завдань дослідження, розкрито його основні методологічні принципи та методи дослідження, а також те, що дає досліднику застосування тих чи інших методів при розв'язанні основних завдань дослідження. У проєкті також слід вказати філософські категорії, які використовуватимуться при розробці досліджуваної проблеми. Якщо автор дисертації розробляє новий метод дослідження, потрібно дати його філософське обґрунтування і розкрити методологічну значущість для відповідної галузі науки. У проєкті наприкінці потрібно також вказати список використаних праць, в змісті яких йдеться про методи дослідження обраної теми. Підготовлений проєкт може бути використаний при написанні вступу до дисертації. Виконаний проєкт подається викладачу курсу «Філософія і методологія науки» (maksym.doichyk@cnu.edu.ua) до середини жовтня поточного семестру.	ПРН 1, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 11	A–F (100–1)
7. Критерії оцінювання результатів навчання			
Форма підсумкового контролю	екзамен		

Загальна система оцінювання	Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf). Кожен вид роботи оцінюється за 100-бальною шкалою. Отриманий бал в електронному журналі автоматично перераховується у підсумкову оцінку з урахуванням ваги цього виду роботи (множить на відповідний ваговий коефіцієнт).
-----------------------------	--

Вага оцінювання форм поточного контролю

лекції	10
практичні / семінарські	20
лабораторні	
індивідуальне завдання	10
контрольна робота	
самостійна робота	10

Вага оцінювання форми підсумкового контролю

екзамен	50
---------	----

Шкала оцінювання

Рівень	Критерій
A (90–100)	Здобувач вищої освіти демонструє глибокі системні знання навчального матеріалу, вільно володіє понятійним апаратом, здатний самостійно аналізувати, узагальнювати та застосовувати отримані знання у стандартних і нестандартних ситуаціях.
B (80–89)	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу, впевнено застосовує основні теоретичні положення та допускає незначні неточності.
C (70–79)	Здобувач вищої освіти загалом правильно відтворює навчальний матеріал, володіє основними знаннями та навичками, але допускає окремі помилки у застосуванні.
D (60–69)	Здобувач вищої освіти володіє базовими знаннями навчального матеріалу, відповіді є неповними, наявні суттєві неточності та труднощі у практичному застосуванні.
E (50–59)	Здобувач вищої освіти демонструє мінімально достатній рівень знань, відтворює лише окремі положення навчального матеріалу та допускає значну кількість помилок.
FX (26–49)	Здобувач вищої освіти не засвоїв значну частину навчального матеріалу, допускає грубі помилки, але має можливість повторного складання підсумкового контролю.
F (1–25)	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, не здатний виконати основні завдання навчальної дисципліни та потребує повторного опанування освітнього компонента.

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія зі здобувачами ґрунтуються на принципах академічної доброчесності відповідно до чинних нормативних документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника:

- Кодекс академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (<https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2026/08/kodeks-akademichnoi-dobrochesnostii-karpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf>)
- Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (<https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-04-kodeksu-chesti-prykarpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf>)
- Положення про систему забезпечення академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (<https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>)
- Положення про порядок розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, застосування заходів реагування та оскарження Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf)
- Процедура забезпечення дотримання академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf)
- Положення про політику відповідального використання технологій штучного інтелекту (<https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2025/09/25-022025-polozhennia-pro-polityku-vidpovidalnoho-vykorystannia-tekhnohij-shi.pdf>)

Відвідування занять. Організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf>).

Неформальна освіта. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf).

9. Рекомендована література

Основна література

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. осв. політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. К. : Таксон, 2016. 234 с.
2. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. М. Булавинець, В. П. Горин, О. В. Квасниця та ін. ; за ред. В. П. Горина. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2023. 170 с.
3. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
4. Ратніков В.С. Основи філософії науки і філософії техніки: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2012. 291 с.
5. Рассел Б. Історія західної філософії. К. : Основи, 1995. 759 с.
6. Староста В. І. Методологія наукових досліджень : навчально-методичний посібник для самостійної роботи здобувачів освіти. 2-ге вид., випр. і допов. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2023. 72 с.

7. Стежко З. В., Римар С. П. Філософські проблеми наукового пізнання : навч. посіб. Кропивницький : ЦНТУ, 2022. 141 с. URL: https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/12347
8. Тарароєв Я. В., Дольська О. О., Дишкант Т. М., Городиська О. М. Філософія науки і методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2026. 323 с. URL: https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/a5fc2d22-3963-45ef-a393-17700890df79/content
9. Філософія науки: підручник / Добронравова І.С., Сидоренко Л.І., Чуйко В.Л. та ін. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.
10. Філософія науки. Навчальний посібник / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2017. 588 с.
11. Хостантинов В.О. Філософія науки: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 188 с.
Додаткова література
1. Дойчик М. В. Ідея гідності в історії європейської філософії [Текст] : монографія. Видання. 2-ге, доповнене. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2018. 394 с. https://www.researchgate.net/publication/373832987_IDEA_GIDNOSTI_V_ISTORII_EVROPEJSKOI_FILOSOFII
2. Карівець І. Суть філософії, або чому ненавидять філософію. Humanitarian vision. 2017. Vol. 3, Num. 1. С. 81-86. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2017_3_1_15 .
3. Кругляк М. І. Наука і позанаукове пізнання: проблема взаємодії. Університетська кафедра. 2013. № 2. С. 126-136. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2013_2_13 .
4. Шашкова Л. Наукове і релігійне знання: можливості співставлення. Альманах. Філософські проблеми гуманітарних наук. № 21. 2012. С. 62-65.
5. Лукасевич Я. Творчість у науці. Переклади, рецензії, повідомлення. Vol. 6, No. 2, 2020. С. 43-48.
6. Марчук М. Соціокультурні параметри і методологічні засади гуманітарного знання. Науковий вісник Чернівецького університету. Збірник наукових праць. Випуск 350-351. С. 3-7.
7. Петрушенко В. Філософія істини: істина в історико-філософських підходах та концепціях. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія "Філософські науки". 2004. № 498. С. 3-17.
8. Шашкова Л. Наукове і релігійне знання: можливості співставлення. Альманах. Філософські проблеми гуманітарних наук. № 21. 2012. С. 62-65.
9. Doichyk, M., & Doichyk, O. (2019). The Idea of Dignity in Contemporary Scientific Discourse. Epistemological Studies in Philosophy, Social and Political Sciences, 2(2), 3-12. https://doi.org/10.15421/341919
10. Maidaniuk, I., Tsoi, T., Hoian, I., Doichyk, M., Patlaichuk, O., & Stupak, O. (2022). The Problem of Artificial Intelligence in Contemporary Philosophy. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 13(4), 436-449. https://doi.org/10.18662/brain/13.4/397
Додаткові електронні ресурси
1. Balage, H., Sedera, D.: Integrating artificial intelligence with organisational knowledge management: a grounded theory study. VINE J. Inf. Knowl. Manag. Syst. (2026). https://doi.org/10.1108/VJKMS-01-2026-0025
2. Krippendorff, K.: Content Analysis: An Introduction to Its Methodology. SAGE Publications, Inc (2019). https://doi.org/10.4135/9781071878781
3. Molina-Azorin, J.F.: Mixed methods research: an opportunity to improve our studies and our research skills. Eur. J. Manag. Bus. Econ. 25(2), 37–38 (2016). https://doi.org/10.1016/j.redeen.2016.05.001
4. Stevens, M.: 5 types of AI-enhanced qualitative research platforms. Insight platforms. (2026). Retrieved 20 July 2026, from https://www.insightplatforms.com/5-ai-enhanced-qualitative-research-platforms/
5. Vieira, L.F.F., Perez, G. & Popadiuk, S. A structured guide to research methods: integrating frameworks, tools, and applications for researchers. Qual Quant (2026). https://doi.org/10.1007/s11135-026-03076-3

Викладач

Дойчик Максим Вікторович, Доктор філософських наук,
професор кафедри філософії, соціології та релігієзнавства
